

HISTORISCHE VERENIGING ALKMAAR

Oudegracht 249
1811 CG Alkmaar
Website: www.hvalkmaar.nl
E-mail: info@historischeverenigingalkmaar.nl

Aan het College van Burgemeester en Wethouders der gemeente Alkmaar
Postbus 53
1800 BC Alkmaar

Alkmaar, 23 april 2012

Betreft: OPLEGGER bij het bezwaarschrift inzake uw besluit SO/MOM-07/2947

Geacht college,

U ontvangt hierbij ons bezwaarschrift tegen de afwijzing van de aanwijzing van het Ringerspand tot gemeentelijk monument. Gelet op het feit, dat wij inmiddels betrokken zijn bij de "Workshop Ringers", waarvan wij hedenochtend een eerste ronde mochten meemaken komt timing van dit bezwaarschrift wellicht vreemd over. Hoewel dit overleg van een constructieve insteek getuigt, gericht op het vinden van oplossingen, menen wij niettemin, dat wij de formele procedures in acht moeten blijven nemen en binnen de bezwaartermijn van de afwijzing moeten reageren. Daarom hebben wij de mogelijkheid om gemotiveerd bezwaar aan te tekenen niet willen laten verlopen.

Dat neemt niet weg, dat wij rekening houden met de kans van een ook voor ons bevredigende uitkomst van de workshop en de uiteindelijke besluitvorming over het lot van het Ringerscomplex. In dat geval zou ons bezwaarschrift in een ander licht kunnen worden gezien. Maar vooralsnog geldt ons bezwaar.

Met vriendelijke groeten,
namens het bestuur van de Historische Vereniging Alkmaar,

Leen Spaans
voorzitter

HISTORISCHE VERENIGING ALKMAAR

Oudegracht 249
1811 CG Alkmaar
Website: www.hvalkmaar.nl
E-mail: info@historischeverenigingalkmaar.nl

Aan het College van Burgemeester en Wethouders der gemeente Alkmaar
Postbus 53
1800 BC Alkmaar

Alkmaar, 23 april 2012

Betreft: bezwaarschrift inzake uw besluit SO/MOM-07/2947

Geacht college,

In dit bezwaarschrift verwijzen wij naar uw brief d.d. 15 maart 2012, SO/MOM-07/2947 als uw reactie op onze aanvraag d.d. 15 december 2011 om de voormalige Ringersfabriek aan te wijzen tot gemeenlijk monument. Wij constateren dat u ondanks een positief advies van de Welstands- en Monumentencommissie niet tot voortzetting van de aanwijzingsprocedure bent overgegaan. Wij betreuren deze keuze en tekenen hier bezwaar tegen aan. U stelt dat de toewijzing van een monumentenstatus niet strookt met de herontwikkeling van Overstad en de daarmee samenhangende afspraken met de eigenaar van de voormalige Ringersfabriek.

Wij verbazen ons dat er afspraken tot sloop zijn gemaakt en twijfelen er aan, dat deze afspraken, zoals u suggereert, reeds in 2007 zijn gemaakt. Onder de kop "betrouwbare overheid als Ontwikkelingspartner" stelt u dat er in 2007 een Masterplan is vastgesteld in de Raad, waarmee reeds de politiek-bestuurlijke wenselijkheid van sloop van het onderhavige pand is uitgesproken. Onzes inziens is deze bewering geheel buiten de werkelijkheid.

In het betreffende Masterplan staat dat Overstad een oud industrieterrein is, dat zich aan het ontwikkelen is als winkelgebied, gekoppeld aan de historische binnenstad aan de andere zijde van het Noord-Hollands kanaal. Om de ontwikkeling van het gebied te stroomlijnen is een Masterplan opgesteld, dat heeft geresulteerd in een vastgestelde Structuurvisie en een Beeldkwaliteitplan. De gemeente onderkent het stedenbouwkundige en architectonische belang van de Ringersfabriek voor Overstad en geeft dit in de vastgestelde structuurvisie voor Overstad duidelijk aan op pagina 22 onder 'architectuurhistorische waarden' (bijlage 1). Op pagina 47 in het hoofdstuk over de planvorming voor Overstad wordt gesteld, dat de Ringers Cacaofabriek een markante plek inneemt (bijlage 2). In de visie van de opstellers van de nota worden de gevels gerestaureerd en krijgt het gebouw een nieuwe bestemming. Een poort door het gebouw zou de prominente toegang moeten vormen van de Noorderkade naar het hart van Overstad.

Op basis van de gedachtegang, dat waardevolle cultuurhistorische elementen ook via het bestemmingsplan (waarbij de vastgestelde Structuurvisie als onderlegger zou dienen) beschermd kunnen worden (MoMo) is toen geen verzoek voor een monumentstatus ingediend, mede op grond van een verklaring uit 2008 van de toenmalige wethouder (de heer Simon Binnendijk) en de nieuwe eigenaar (MAB) van het fabrieksgebouw, waarin wordt beloofd, dat gemeente en eigenaar het complex in oude luister gaan herstellen (zie de bijlage 3). Hieruit blijkt dus ook dat er nog geen plan lag voor de Ringerslocatie en zeker geen plan waarbij sloop van het Ringerscomplex noodzakelijk

was. Bovendien zal sloop nooit in gemeentelijk beleid als 'doelstelling' genoemd worden; het kan hoogstens zo zijn, dat er een nieuwbouwplan wordt voorgesteld waarbij sloop noodzakelijk zou zijn. Sloop is derhalve altijd een afgeleide en zal nooit een doelstelling zijn in een master – of structuurplan. Bovendien was er toen nog geen sprake van een concreet plan en zeker niet het huidige, eerst in 2011 geïntroduceerde plan.

Uit het genoemde Masterplan en de inmiddels vastgestelde Structuurvisie en Beeldkwaliteitsplan had de koper van het Ringers pand kunnen vernemen dat het pand van Ringers cultuurhistorische waarde heeft. Sterker nog, zij hebben dat in de hierboven aangehaalde verklaring zelfs bevestigd. Juist de voorstanders van het behoud van Ringers zouden zich kunnen beroepen op betrouwbaarheid van de gemeentelijke overheid, omdat zowel in de Structuurvisie Overstad (2007) als in het Beeldkwaliteitplan Overstad (2007) de historisch-architectonische waarde van Ringers benoemd en vastgesteld is. Hoewel wij erkennen dat deze nota's op zichzelf geen juridische bescherming bieden is de opsteller van deze vastgestelde nota's (de gemeente Alkmaar) wel gebonden aan dit beleid als richting bij ruimtelijke vervolgpcedures, zoals een voorontwerp bestemmingsplan .

Onder het kopje 'Ontwikkeling Ringerscomplex' in uw brief wordt gesteld, dat nieuwbouw ter plaatse van de Ringersfabriek de herontwikkeling van Overstad een impuls geeft. Er wordt naar onze mening niet aannemelijk gemaakt dat een restauratieve benadering van het Ringerscomplex niet ook het gebied een impuls zou kunnen geven. Essentieel is de constatering dat handhaving van de huidige situatie niet wenselijk is. Dat onderschrijven wij, maar dat betekent niet, dat het in 2007 vast gestelde beleid geheel losgelaten behoeft te worden.

Wij constateren, dat u in uw afwijzingsbrief niet ingaat op de argumenten die de Historische Vereniging Alkmaar geeft om tot aanwijzing als gemeentelijk monument over te gaan. Tijdens de opstelling van de redengevende omschrijving en de aanwijzingsprocedure tot gemeentelijk monument zijn wij door de vele reacties van deskundigen op het gebied van architectuurhistorie er op gewezen, dat het belang van het behoud van het gebouw verder gaat dan de waarde voor de lokale cultuurhistorie, namelijk dat het fabriekspand van nationale betekenis kan zijn.

De voormalige chocoladefabriek heeft plaatselijke, regionale en nationale betekenis. De Ringers' Chocoladefabriek is het enige nog compleet bewaard gebleven fabrieksgebouw van de Nederlandse chocolade-industrie. Het pand heeft een duidelijk afleesbare bouwgeschiedenis, waarbij de fasering steeds met respect voor de voornaamheid van het totale complex is gebeurd, met een voorgevel die een bijzonder stedenbouwkundig baken vormde voor de industriële ontwikkeling van het gebied vanaf 1920. Architectuurhistorisch is het gebouw van belang als industrieel monument uit het interbellum met een gave gevel (helaas thans verborgen achter beplating) die gezien kan worden landelijke representant van het "Nieuwe Bouwen" in de industriële sector. Daarvan zijn er afgezien van het 'icoon' Van Nelle in Rotterdam niet (meer) zoveel; er is heel veel gesloopt (in Alkmaar is verder alles weg zoals 'Hoogenstraten', de 'Meelfabriek Alkmaar/Timmerman'). De monumentaliteit is bijzonder en niet, zoals later gebruikelijk werd, een puur utilitair fabrieksontwerp. De monumentaliteit is bewust aanwezig met respect voor de oude stad aan de overkant.

Alkmaar kent nog maar weinig gebouwen, die getuigen van het industriële verleden van de stad. Toen er in het voorjaar van 2011 bekend werd, dat er nieuwe plannen werden besproken voor de ontwikkeling van het stadsdeel 'Overstad' heeft de ledenvergadering van de Historische Vereniging

Alkmaar er bij het eigen bestuur dan ook op aangedrongen alles in het werk te stellen om het authentieke fabriekspand voor de stad te behouden. Het advies van de Welstands- en Monumentencommissie heeft ons gesterkt in de mening dat het behoud van Ringers van het grootste belang is. Immers, de stedenbouwkundige en cultuurhistorische betekenis van het complex is volgens de commissie zo groot, dat zij adviseert het complex aan te wijzen als gemeentelijk monument. Het behoud van de oorspronkelijke constructie en vormgeving van het complex doet dan ook recht aan de belangrijke betekenis die dit complex voor de geschiedenis van Alkmaar heeft.

De commissie wees erop, dat kort daarvoor de supervisor van de ontwikkelingen op Overstad een presentatie heeft gegeven over het gewijzigde masterplan. Kern van het plan is om van dit gebied een 'tweelinghelft' van de Alkmaarse binnenstad te maken met de voor haar kenmerkende levendigheid en sfeer. De bedoeling is om op Overstad vijf onderscheidende sferen, de zogenoemde 'karakteristieke gebieden', te creëren, die worden bepaald door onderscheidende vormgeving, functies en schaalgrootte van de bebouwing.

Met het Ringerscomplex krijgt de gemeente voor het waterfront aan de Noorderkade in ieder geval al een belangrijk ankerpunt voor het maken van die onderscheidende identiteit in de schoot geworpen, aldus de commissie. Talloze industriële complexen in Nederland die in het kader van gebiedsontwikkeling zijn herbestemd (denk aan de Verkadefabriek in Zaandam of de pakhuizen in Amsterdam en op de Rotterdamse Kop van Zuid), oefenen een grote aantrekkingskracht uit op bewoners en bezoekers van een stad. De Ringersfabriek kan voor Overstad als geheel een herkenbaar en voor veel Alkmaarders vertrouwd baken zijn, dat ook nog eens verwijst naar het begin van de ontwikkeling van dit stadsdeel.

Het bestuur van de Historische Vereniging Alkmaar en zijn adviesgroep rond Ringers (de 'Ringers Denktank') is zich terdege bewust van de herbestemmingsopgave als het pand een monumentenstatus krijgt, maar ziet daartoe uitstekende kansen. Er is een 'Stichting Behoud en Herbestemming van Alkmaars Erfgoed' in oprichting om het proces van herbestemming actief te ondersteunen met een brede en deskundige 'knowhow'. Diverse prominenten van nationale bekendheid (zoals professor Asselbergs, de vorige Rijksadviseur voor het Culturele Erfgoed) op het gebied van erfgoed, stedenbouw en architectuur willen zitting nemen in het comité van aanbeveling. Een aanwijzing als monument zal een geweldige impuls kunnen geven aan de herbestemming. Wij verzoeken u daarom uw afwijzingsbesluit te heroverwegen. De monumentstatus zou de bevestiging zijn van de landelijke importantie van deze beroemde chocoladefabriek en kunnen fungeren als katalysator van dit stadsdeel voor verdere ontwikkelingen.

Kortom, de Ringersfabriek kan als authentiek gerestaureerd gebouw gelden als icoon van een Alkmaarse familie, die de stad droeg in de vooruitgang naar de bloeiende welstand, tot op de huidige dag.

Dat uw College de Historische Vereniging Alkmaar heeft uitgenodigd voor een workshop (d.d. 23 april 2012) laat ten diepste zien dat ook u er de voorkeur aan zou geven dat het pand of tenminste belangrijke delen ervan behouden blijven indien dat de ontwikkeling van deze locatie maar niet in de weg zou staan. Wij zijn er tenslotte van overtuigd dat er ook een goed plan denkbaar is op deze locatie met behoud van het pand of tenminste van de essentiële delen van het Ringerscomplex. Dat

er ingrepen noodzakelijk zijn begrijpen wij, maar totale nieuwbouw is onzes inziens niet nodig en sluit ook niet aan op de eerdere vastgestelde visie voor het gebied, op grond waarvan de Historische Vereniging Alkmaar vertrouwen had in uw verklaring te besluiten tot het behoud van de Ringersfabriek. En dat zeker, waar deze verklaring volgde op ons advies aan uw college, d.d. 11 oktober 2007 (bijlage 4). Dus nogmaals, wij zijn de procedure tot aanwijzing van gemeentelijk monument begonnen, doordat in 2011 plotseling en onverwacht duidelijk werd, dat het beleid om het Ringerspand een kwalitatieve meerwaarde te laten zijn in de verbinding van de oude stad naar Overstad werd losgelaten en dat sloop dreigde.

Wij benadrukken dan ook het grote stedenbouwkundig belang van de logische koppeling van Overstad aan de oude stad: Ringers als reusachtige 'kram' uit het interbellum dat oud en nieuw architectonisch, stedenbouwkundig, cultuurhistorisch en emotioneel met elkaar verbindt. Wij hopen dat u juist op basis van consistent beleid alsnog tot de conclusie komt dat aanwijzing tot monument aansluit bij de vastgestelde Structuurvisie Overstad 2007.

Met vriendelijke groet,
namens de Historische Vereniging Alkmaar,

L. Spaans
voorzitter

C. Hogeveen
secretaris

Bijlagen: 4

wij dat nog altijd kennen, stamt uit die jaren. Het gaat om een rechtlijnig stratenplan naar 20ste-eeuwse opzet.

De straatnamen van 1950

De straatnamen werden in 1950 vastgesteld. Het grootste deel van de straten werd vernoemd naar plaatsen/gebieden in Noordholland Noord, zoals de Koedijkerstraat, de Zijperstraat en de Pettemerstraat. De keuze viel juist op dit drietal, omdat de waterwegen langs het gebied naar deze straten leiden (denk aan de Koedijkervaart, het water langs de Rekerdijk). De namen van het Huiswaarderplein en de Oosterweezenstraat verwezen naar de oude naam van de Huiswaarder- en Oosterweezenpolder. De Noorderstraat dankt zijn naam aan de nabijgelegen Noorderkade. Twee straten werden vernoemd naar de al genoemde industriemolens die in het desbetreffende gebied hadden gestaan: De Jagerstraat en De Simsonstraat. Met het vaststellen van deze op historie gebaseerde straatnamen heeft men kennelijk gehoopt op iets van de cultuurgeschiedenis van het gebied levend te houden.

Het wordt aanbevolen de 20ste-eeuwse straatnamen (en daarmee de verwijzing naar de vroegere geschiedenis van het gebied) te handhaven.

3.1.2 Architectuurhistorische waarden

Slechts in de zuidoosthoek van het vroegere weilandengebied, waar Noorderkade en Kwakelkade samenkomen, was al voor 1600 enige geconcentreerde bebouwing (Karnemelksbuurt). Bovendien was er nog wat inmiddels verdwenen vrijstaande pre-industriële bebouwing langs Nieuwe Hoornse Vaart, zoals de slijpmolen De Jager en de houtzaagmolen de Simson. Laatstgenoemde molen werd in 1884 afgebroken en vervangen door een stoomzagerij, wat dichterbij de stad in opdracht van H.J. Conijn (later: firma Baan).

De verdwenen boerderijen en woonhuizen van ca. 1900

Aan het eind van de 19de en aan het begin van de 20ste eeuw nam de bebouwing toe. Zo werden er langs de Noorderkade diverse stolpen en bescheiden (arbeiders)woningen opgetrokken, die aan het eind van de 20ste eeuw weer allemaal verdwenen waren.

De verdwenen bedrijfsbebouwing van ca. 1900

Voorts verrees er ca. 1900 allerlei kleinere en grotere bedrijfsbebouwing. Tot de bekendste behoorde het reusachtige complex van de Alkmaarse Stoommeelfabriek van C.J. en A.H.C. Canters, dat in 1898 in de nacht van 18/19 september is afgebrand; in 1901 werd hier een huidenzouterij met wolpakhuis gebouwd van de firma J.J. Bak en Co, dat tot 1952 als zodanig heeft dienst gedaan en uiteindelijk kort na de bouwhistorische rapportage van 1988 is afgebroken.

De bewaard gebleven Ringers Cacaofabriek (1920 e.v.)

Een tot ver buiten Alkmaar beroemde fabriek was de grote cacaofabriek van Hendrik Ringers. Het fabrieksgebouw werd in 1920 opgetrokken naar ontwerp van het bekende Alkmaarse bouwbedrijf van F.H. Ringers en Zn. en spoedig erna nog verschillende malen sterk uitgebreid. Na de sluiting van de cacaofabriek ca. 1970 vestigde zich hier een grote meubelzaak: Klercq Woonwereld. De nieuwe eigenaar veranderde de uiterlijke verschijningsvorm door het aanbrengen van o.a. wit plaatmateriaal. Maar onder dit materiaal bevindt zich nog de oude, historisch waardevolle fabriek in een sobere bouwstijl naar ontwerp die door Dudok en de Amsterdamse School beïnvloed is. Karakteristiek voor het oude bedrijfsgebouw zijn de vele grote stalen vensters, samengesteld uit kleine brede ruitjes.

Het bewaard gebleven Ontsmettingsgebouw van het Witte Kruis (1920)

Een ander vooroorlogs gebouw dat bleef bestaan is de Ontsmettingsinrichting van het Witte Kruis met bijbehorende woning aan de Kwakelkade 2 uit 1920. Het gaat om een cultuurhistorisch waardevol bouwwerk (bekend uit de Alkmaarse hygiënisch-sociale geschiedenis), dat werd opgetrokken in late traditionalistische stijl naar ontwerp van stadsarchitect G. Looman. De witte kruisen op het muurwerk (uitgevoerd in wit geglaazuurde baksteen) herinneren aan de oorspronkelijke bestemming.

De bedrijfsbebouwing uit de tijd van de Wederopbouw (algemeen)

De eerste naoorlogse bedrijfsgebouwen verreesen op het terrein tussen Kwakelkade en Koedijkerstraat. Daar werden betrekkelijk smalle, langgerekte kavels uitgegeven. Dit leidde tot een

5.3.5 *Aansluiten op de binnenstad*

Wanneer Overstad langs de Noorderkade tot ontwikkeling komt ontstaat er een beeld waarin het Noordhollands Kanaal door het centrum van Alkmaar stroomt; aan weerszijden begrensd door binnenstedelijk gebied.

De aansluiting op de binnenstad is een belangrijke voorwaarde voor het succes van Overstad. Dit vraagt niet alleen een inspanning van de Overstadse zijde, maar ook van de centrumzijde. De bebouwing langs de Kanaalkade en de Helderseweg zijn in de loop der tijd verpauperd, de inrichting van de Kanaalkade wordt gedomineerd door verkeer. Aan weerszijden van het Noordhollands kanaal moet ingezet worden op het nieuwe 'waterfront van Alkmaar' met mooie straatwanden en prettig ingerichte openbare kades.

De aanleg van de centrumring in Overstad is een eerste stap om de kwaliteit van de Kanaalkade te kunnen verbeteren. Het verkeer wordt minder intensief en er komt meer ruimte om de kade in te richten voor langzaam verkeer. Ter plaatse van de Tesselsebrug ligt een kans om een oud fenomeen te herstellen. Door langs de Helderseweg het water door te graven ontstaat er een situatie die er vroeger ook was; het 'Ile d' Alkmaer'. Op termijn zou dit eiland een impuls moeten krijgen met spraakmakende architectuur, buitenruimtes en publieke functies. Nieuwe voetgangersbruggen over het Noordhollands kanaal ter plaatse van de Doelenstraat zorgen voor vanzelfsprekend verbonden oevers.

5.3.6 *Cultuurhistorische waarden in de visie voor Overstad*

In paragraaf 3.1 zijn de cultuurhistorische waarden in het plangebied beschreven. Aangezien de visie voor Overstad sterk is geënt op de bestaande situatie en het bestaande stratenpatroon zijn de meeste cultuurhistorische waarden moeiteloos geïntegreerd in de nieuwe verkaveling. De Noorderkade en Kwakelkade blijven als openbaar toegankelijke kades gehandhaafd en krijgen een sterke kwaliteitsverbetering in de inrichting met een schouwpad of promenade langs het water. De bocht van de Kwakelkade (vm. Trace Lange Sloot) is in de visie opgenomen als onderdeel van de Overstad Boulevard. De eeuwenoude bocht heeft een grote invloed gehad op het ontwerp van het plan; de Overstad Boulevard raakt ter plekke van de bocht de Hoornse Vaart. Dit zorgt ervoor dat de Hoornse Vaart een belangrijk onderdeel gaat vormen in de beleving van Overstad.

De Ringers Cacaofabriek neemt een markante plek in de visie. In de visie worden de gevels van de fabriek gerenoveerd en krijgt het gebouw een nieuwe bestemming; een nieuwe poort door het complex zal de prominente toegang vormen van de Noorderkade naar het hart van Overstad. De gebouwen langs de Hoornse Vaart (Ontsmettingsgebouw Witte Kruis en de vm. Palen en kabelopslag van de PTT) zijn in de visie, vanwege de hoge dichtheid van de nieuwbouw, niet aangemerkt als te handhaven. Wanneer de mogelijkheid zich echter voordoet deze gebouwen te integreren in een nieuwe ontwikkeling is dat natuurlijk wel mogelijk.

Persbericht Gemeente Alkmaar

Wethouder Binnendijk: 'Strategische aankoop straalt vertrouwen in Overstad

Geplaatst op: 18 april 2008

Projectwethouder Simon Binnendijk is opgetogen over de aankoop van het Ringerscomplex door Bouwfonds MAB, een landelijk bekende projectontwikkelaar van multifunctionele projecten. 'Hieruit blijkt dat landelijke projectontwikkelaars groot vertrouwen hebben in de verdere ontwikkeling van Overstad, waar in de komende jaren ruim 2000 woningen en 85.000 m2 commerciële functies worden gerealiseerd.' Volgens wethouder Binnendijk verkeren de plannen voor Overstad in een vergevorderd stadium. 'Het college van burgemeester en wethouders neemt binnenkort een besluit n.a.v. de aanbesteding van dit project; daardoor zal ook de gewenste duidelijkheid over realisatie van de plannen ontstaan.'

Bouwfonds MAB heeft het Ringerscomplex gekocht van beleggingsmaatschappij Unibail-Rodamco. Met deze aankoop geeft Bouwfonds MAB als één van de deelnemende partijen in de aanbesteding een sterke impuls aan de ontwikkeling van het gebied Alkmaar Overstad. In de plannen vormt het Ringers complex een belangrijkste scharnier tussen de bestaande binnenstad en het nieuwe Alkmaar Overstad.

Het Ringerscomplex, van oorsprong een cacaofabriek, omvat nu circa 30.000 m2 retail en is de meest betekenisvolle plek in Alkmaar Overstad. Cees van Boven, directeur van Bouwfonds MAB: "Kern van onze plannen is het in oude luister herstellen van de voormalige Ringersfabriek en deze historische plek teruggeven aan de stad. Zodat er ook een hoogwaardige verblijfsplek voor Alkmaarders en andere belangstellenden ontstaat om te wonen, werken, winkelen en recreëren aan de overzijde van het Noord-Hollands kanaal."

Historische Vereniging Alkmaar
 Oudegracht 245
 1811 CG Alkmaar
 Telefoon 072 515 38 57
 E-mail: info@historischeverenigingalkmaar.nl

Aan: - het College van B&W van de gemeente Alkmaar
 t.a.v. de heer S. Binnendijk
 en de heer H. Hansen (wethouder Monumentenzorg)
 Postbus 53
 1800 BC Alkmaar

Alkmaar, 11 oktober 2007

Betreft: Reactie op Structuurvisie Overstad

Samengesteld door H. de Visser namens de werkgroep Welstand van de HVA.

Geacht College,

Hoewel het gebied van Overstad niet primair een groot cultuurhistorisch belang heeft, wil de Historische Vereniging Alkmaar u toch een reactie op hoofdlijnen geven. De randen van gebied langs de Hoornsevaart en het Noordhollandskanaal zijn zeker uit het oogpunt van historische geografie belangrijke elementen.

Wij vinden de Structuurvisie Overstad een visie met vele mogelijkheden die het centrum van Alkmaar kan versterken. Juist de wisselwerking tussen de historische binnenstad en moderne eigentijdse Overstad kan voor Alkmaar een positieve bijdrage leveren. De druk op de binnenstad zal minder groot zijn als nieuwe grootschalige ontwikkelingen, waar een centrumstad als Alkmaar steeds behoefte aan zal houden, op Overstad gerealiseerd kunnen worden.

De huidige schaal en maat, zoals vastgelegd in het beeldkwaliteitsplan binnenstad kunnen we zo handhaven, terwijl nieuwe grootstedelijke functies toch in het centrum, waar Overstad toe behoort gerealiseerd kunnen worden. Er ontstaan daar mogelijkheden voor vernieuwende eigentijdse, maar vooral hoogwaardige architectuur, terwijl dit in de oude binnenstad altijd op zichzelf staande incidenten zouden zijn.

Wij kunnen ons in grote lijnen vinden in de voorgestelde aanpak voor Overstad. Vooral de rol die het element water krijgt in de nieuwe stedenbouwkundige structuur spreekt ons aan. De traditie van Alkmaar als waterstad wordt daarin voortgezet. Wij doen hierbij de suggestie dat het water feitelijk weer een doorgaande route zou moeten zijn, waarbij de nieuwe gracht aansluit op de te verbreden spoorwaaier naar de Rekere en vervolgens weer terug vloeit in de Hoornse vaart bij de Zeswielenbrug. In dit kader is het wellicht interessant te weten dat er vroeger dwars door de Weesepolder, zoals Overstad, in de tijd dat het nog een landelijk gebied was, ook een sloot liep de zgn. Lange sloot. De situering daarvan was echter iets noordelijker dan de nieuwe gracht in het plan van Adriaan Geuze.

Wij onderschrijven graag Hoofdstuk 3.1 in de Structuurvisie waarin wordt ingegaan op de cultuurhistorische waarden in het gebied. Wij stelden al dat de cultuurhistorische structuren langs de randen van het gebied van elementair belang zijn. De uit oogpunt van cultuurhistorie, maar ook ecologisch en toeristisch gezien, belangrijke 'waterronde' rond Oudorp via de Hoornsevaart, de Zeswielen, de Schermerringvaart (kanaal Alkmaar naar Kolhorn) en het Noordhollandskanaal kan verder versterkt worden.

Ter versterking van de cultuurhistorische randen van het gebied willen wij graag de volgende aandachtspunten ten behoeve van de planuitwerking meegeven:

- De oevers van de Hoornsevaart dienen niet in zijn geheel versteend te worden, vooral in het meer noordelijke deel zijn groene oevers gewenst. Het water ter hoogte van de firma Schoehuijs zou verbreed of naar de oude breedte teruggebracht moeten worden.
- Daarbij zou de splitsing van Hoornsevaart en Rekere weer meer betekenis kunnen krijgen.
- De noordelijke ontsluiting van het gebied is essentieel. Wij pleiten ervoor de Rekere, die eeuwen lang de Noordelijke waterverbinding met Alkmaar vormde, weer zichtbaar te maken. Op dit moment is de waterloop door de duiker nauwelijks meer waarneembaar.

- De Frieseweg-Rekerdijk is een historisch onderdeel van de oude Westfriese Omringdijk, een provinciaal monument. In het verleden is met deze cultuurhistorisch unieke structuur helaas onzorgvuldig omgegaan. In het kader van de ontwikkeling van de noordelijke hoek van Overstad ontstaan er wellicht mogelijkheden de dijk en de waterlooproute weer meer zichtbaar te maken.
- Uit oogpunt van architectuurhistorie zijn er twee panden in het gebied welke van bijzondere waarde zijn en gerestaureerd zouden moeten worden. Dit betreffen: 1) de voormalige Ringersfabriek, een van de weinige potentiële monumenten van industrieel erfgoed in Alkmaar (de witte gevelbeplating van de karakteristieke gevels zou verwijderd moeten worden). 2) het voormalige Witte Kruisgebouw aan de Kwakelkade.

Met deze reactie hopen wij een kwalitatieve bijdrage te leveren bij het verder uitwerken en optimaliseren van de Structuurvisie Overstad.

Graag wensen wij u veel succes met de verdere planvorming en de planrealisatie. Een reactie over de voortgang in de planvorming zien wij met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Historische Vereniging Alkmaar,

Drs. Harold.D.E Bos
voorzitter

Henk de Visser
bestuurslid werkgroepwelstand